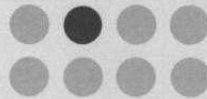

به نام پروردگار هستی

فصل‌های کشوری نوزادان

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

گزارش پیشرفت
اجرای برنامه کشوری
غربالگری بیماری کم کاری تیروئید نوزادان

(از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا پایان ۱۳۹۴)

نویسندگان:

دکتر شهین یاراحمدی

دکتر نسرين آژنگ

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر

اداره غدد و متابولیک

۱۳۹۶

عنوان و نام پدیدآور: گزارش پیشرفت اجرای برنامه کشوری غربالگری بیماری کم کاری تیروئید نوزادان [گزارش]: (از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا پایان ۱۳۹۴)/ نویسندگان شهین یاراحمدی، نسرين آژنگ؛ زیرنظر علی اکبر سیاری، احمد کوشا؛ به سفارش دفتر مدیریت بیماری های غیرواگیر اداره غدد و متابولیک، معاونت بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

مشخصات نشر: تهران: نشر مجسمه، ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۵۴ ص: جدول (رنگی)، نمودار (رنگی)

شابک: ۹۷۸۶۰۰۹۸۲۸۱-۴-۲

یادداشت: کتابنامه: ص ۴۸-۴۹

توصیفگر: کم کاری تیروئید Hypothyroidism؛ نوزاد Infants؛ غربالگری پزشکی Medical Health Programs؛ سلامت پروری Health

promotion؛ برنامه های بهداشت ملی National Health Programs

توصیفگر: ایران nli386289

شناسه افزوده: یاراحمدی، شهین، ۱۳۳۹

شناسه افزوده: آژنگ، نسرين، ۱۳۴۳

شناسه افزوده: کوشا، احمد، ۱۳۳۹

شناسه افزوده: ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. دفتر مدیریت بیماری های غیرواگیر. اداره غدد و متابولیک

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۶۴۰۱۹۰

گزارش پیشرفت

اجرای برنامه کشوری

غربالگری بیماری کم کاری تیروئید نوزادان

(از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا پایان ۱۳۹۴)

نویسندگان:

دکتر شهین یاراحمدی

دکتر نسرين آژنگ

زیرنظر: دکتر علی اکبر سیاری، دکتر احمد کوشا

ناشر: مجسمه

به سفارش: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - معاونت بهداشت، دفتر مدیریت بیماری های غیرواگیر - اداره غدد و متابولیک

چاپ و صحافی: طرفه

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شابک: ۹۷۸۶۰۰۹۸۲۸۱-۴-۲

قیمت: ۶ هزار تومان

کلیه حقوق این اثر متعلق به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد.

۱	پیش‌گفتار
۲	چکیده
۳	مقدمه
۴	روش‌های محاسبه شاخص‌های برنامه غربالگری بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان در ایران
۴	شاخص‌های مدیریتی برنامه
۴	شاخص‌های تضمین کیفیت برنامه
۵	مروری کوتاه در گذشته: دستاوردهای مهم اجرای برنامه از نیمه دوم سال ۱۳۸۴ تا پایان سال ۱۳۸۹
۶	شاخص‌های اجرایی برنامه (مروری بر گذشته برنامه)
۷	نتایج حاصل از اجرای برنامه کشوری غربالگری بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰
۷	پوشش برنامه در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ در سطح ملی
۸	درصد بیماریابی از بین موارد مشکوک فراخوان شده برای آزمون وریدی
۹	بروز بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان (هر دو نوع گذرا و دائمی با هم)
۱۴	اجرای برنامه کشوری در نوزادان غیرایرانی
۱۴	نوع گذرا بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان
۱۶	شاخص‌های عملکردی برنامه
۱۶	درصد نمونه نامناسب در برنامه در یک سال
۱۷	شاخص زمان انجام نمونه‌گیری نوبت اول از پاشنه پای نوزادان بر کاغذ فیلتر بر حسب سن نوزاد به روز
۲۲	شاخص درصد نمونه‌گیری نامناسب از پاشنه پا
۲۳	درصد نمونه‌گیری مجدد از پاشنه پا و سهم علل مختلف غربالگری مجدد از پاشنه پا در سطح ملی (۱۳۹۴-۱۳۹۰)
۲۴	درصد نمونه‌گیری مجدد از پاشنه پا و سهم علل مختلف غربالگری مجدد از پاشنه پا در سطح ملی (۱۳۹۴-۱۳۹۰)
۲۵	سهم علل مختلف نمونه‌گیری مجدد از پاشنه پا در نوزادان غربالگری شده
۳۵	شاخص زمان شروع درمان در بیماران شناسایی شده
۴۱	بحث
۴۶	نتیجه‌گیری
۴۷	منابع

فهرست جدول‌ها

۴	جدول ۱: تعریف شاخص‌های اجرایی برنامه
۵	جدول ۲: اطلاعات اجرای برنامه کشوری غربالگری بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان (از شروع برنامه در مهر ۱۳۸۴ تا پایان اسفند ۱۳۸۹)
۶	جدول ۳: زمان انجام نمونه‌گیری از پاشنه پا بر حسب سن نوزاد به روز (از شروع برنامه در مهر ۱۳۸۴ تا پایان اسفند ۱۳۸۹)
۶	جدول ۴: شاخص زمان شروع درمان بر حسب سن نوزاد به روز در سال‌های مختلف (از شروع برنامه در مهر ۱۳۸۴ تا پایان اسفند ۱۳۸۹)
۷	جدول ۵: اطلاعات اجرای برنامه کشوری غربالگری بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان (از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا پایان ۱۳۹۴)
۸	جدول ۶: درصد بیماریابی از بین موارد مشکوک فراخوان شده برای آزمون وریدی در ۵ سال متوالی
۹	جدول ۷: بروز بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان (هر دو نوع گذرا و دائمی با هم) در سال ۱۳۹۰
۱۰	جدول ۸: بروز بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان (هر دو نوع گذرا و دائمی با هم) در سال ۱۳۹۱
۱۱	جدول ۹: بروز بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان (هر دو نوع گذرا و دائمی با هم) در سال ۱۳۹۲
۱۲	جدول ۱۰: بروز بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان (هر دو نوع گذرا و دائمی با هم) در سال ۱۳۹۳
۱۳	جدول ۱۱: بروز بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان (هر دو نوع گذرا و دائمی با هم) در سال ۱۳۹۴
۱۴	جدول ۱۲: اطلاعات مربوط به اجرای برنامه کشوری غربالگری نوزادان غیرایرانی
۱۵	جدول ۱۳: شیوع نوع گذرای بیماری کم‌کاری تیروئید نوزادان در سال ۱۳۹۰
۱۷	جدول ۱۴: شاخص زمان انجام نمونه‌گیری نوبت اول از پاشنه پای نوزادان بر کاغذ فیلتر بر حسب سن نوزاد به روز (سال ۱۳۹۰)
۱۸	جدول ۱۵: شاخص زمان انجام نمونه‌گیری نوبت اول از پاشنه پای نوزادان بر کاغذ فیلتر بر حسب سن نوزاد به روز (سال ۱۳۹۱)
۱۹	جدول ۱۶: شاخص زمان انجام نمونه‌گیری نوبت اول از پاشنه پای نوزادان بر کاغذ فیلتر بر حسب سن نوزاد به روز (سال ۱۳۹۲)
۲۰	جدول ۱۷: شاخص زمان انجام نمونه‌گیری نوبت اول از پاشنه پای نوزادان بر کاغذ فیلتر بر حسب سن نوزاد به روز (سال ۱۳۹۳)
۲۱	جدول ۱۸: شاخص زمان انجام نمونه‌گیری نوبت اول از پاشنه پای نوزادان بر کاغذ فیلتر بر حسب سن نوزاد به روز (سال ۱۳۹۴)
۲۲	جدول ۱۹: وضعیت شاخص درصد نمونه‌گیری نامناسب به تعداد کل نمونه‌های اخذ شده از پاشنه پا
۲۳	جدول ۲۰: درصد نمونه‌های مجدد از پاشنه پا و سهم هر کدام از علل نمونه‌گیری مجدد در سطح ملی

مقدمه

غربالگری نوزادان مجموعه‌ای از فرایندهاست که موجب تشخیص زودهنگام بیماری، درمان مناسب و پیشگیری و یا به حداقل رساندن شانس بروز عوارض آن می‌شود. بسته به بیماری مورد غربالگری، عوارض محدود به مشکلات عصبی مغزی و عقب‌ماندگی ذهنی نبوده و می‌تواند صدمات جدی و غیرقابل برگشت به چشم‌ها، استخوان‌ها، کبد و طحال وارد آورد. مرگ نیز در بعضی از موارد می‌تواند یکی از عارضه‌ها باشد. به همین دلیل با هدف پیشگیری از عوارض مهم بالا و کاهش بار بیماری‌ها، غربالگری نوزادان با استفاده از خون پاشنه پا بر کاغذ فیلتر در هفته اول زندگی نوزاد (روزهای ۵-۳ تولد) انجام می‌شود.

از حدود ۶۰ سال پیش غربالگری نوزادان در جهان شروع شده است و در مدت اجرا در کشورهای مختلف توانسته است سلامت نوزادان بی‌شماری را حفظ نموده و از هدر رفتن سرمایه‌های هنگفت مالی و انسانی پیشگیری به عمل آورد. طراحی برنامه کشوری غربالگری بیماری کم کاری تیروئید نوزادان در سال ۱۳۸۲ در اداره غدد و متابولیک مرکز مدیریت بیماری‌های غیرواگیر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی انجام پذیرفت. در سال ۱۳۸۳ به صورت آزمایشی در ۳ استان کشور اجرا شده و پس از پی بردن به نقاط ضعف و قوت اجرای آن و بازنگری برنامه، در مهر ماه سال ۱۳۸۴ در سیستم سلامت کشور ادغام گردید.

در حال حاضر کلیه روسای دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، معاونین بهداشتی، معاونین درمان و پشتیبانی، مدیران گروه بیماری‌های غیرواگیر، مسئولین فنی معاونت‌ها، بهداشتی، بیش از ۶۰۰۰ مرکز نمونه‌گیری از پاشنه پای نوزادان، ۳۳ آزمایشگاه غربالگری نوزادان، ۵۷ فوکل پوینت دانشگاهی (فوق تخصص‌های نوزادان و غدد و متخصصین کودکان)، ۴۳۴ فوکل پوینت شهرستانی (متخصصین کودکان)، ۵۷ دانشاس مسئول برنامه، کلیه کاردان‌ها و بهورزهای شاغل در سیستم بهداشتی کشور در اجرای برنامه همکاری مستمر دارند. در این نوشتار، گزارشی از اجرای برنامه در سال‌های ۹۰ تا ۹۱ ارائه می‌گردد.